

HADTUDOMÁNY

A MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

XVII. évfolyam

4. szám

2007. december

Dr. Szegedi Péter
mk. őrnagy, a BJKMK mb. oktatási dékánhelyettese

Tisztképzés és civilképzés a Bolyai János Katonai Műszaki Karon¹

2007 a változások éve a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen. A rektorválasztás szemléletváltást hozott, új felsővezetés került az egyetem élére, új stratégiai koncepciók jelennek meg a látókörünkben és gyakorlatunkban, olyan a szemlélet, amely lehetővé teszi az egyetem belső és külső környezetének nyílt, őszinte, javító szándékú elemzését és a teendők meghatározását, annak megértését, milyen lépések szükségesek ahhoz, hogy a Magyar Honvédséget feladatunknak megfelelően segíthessük hazai és nemzetközi feladatainak ellátásában.

Ezek a változások új kihívásokkal és lehetőségekkel szembesítik a Bolyai János Katonai Műszaki Kart is. Bár a stratégiai koncepció kialakítása, a társadalmi-politikai-oktatási közeg különböző szervezeteivel - kiemelten a Honvédelmi Minisztériummal és a Honvéd Vezérkarral - való egyeztetés, a szervezeti belső környezet stabilitásának biztosítása elsősorban az egyetem vezetésének a feladata, az egyetemi demokrácia keretein belül kari, sőt intézményi szinten is szükség van olyan kapcsolatrendszerek kiépítésére, amelyek segítenek a 21. századi kihívásoknak megfelelő magyar tisztképzési rendszer kialakításában és működtetésében.

A kihívás méreteinek felméréséhez figyelembe kell vennünk a nemzetvédelmi környezet változásait, különös tekintettel a Magyar Honvédség, a magyar tisztikar új feladataira és helyzetére, beleilleszkedésére a nemzetközi fegyveres erők rendszereibe (NATO, Európai Unió). Ugyanígy tisztában kell azonban lennünk azzal, hogy a katonai felsőoktatás elszigeteltsége megszűnt, éppúgy része vagyunk a felsőoktatási piacnak, mint minden más főiskola és egyetem. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy a nemzetvédelemhez kapcsolódó oktatás már nem csak nálunk folyik, hanem az ország más egyetemein is, valamint hogy egyre nagyobb jelentőséget kapnak a nemzetközi tanulmányok a tiszti karrier egyes állomásainál. Ily módon a magyar és nemzetközi porondon, civil és katonai részen egyaránt erős verseny vár ránk.

A Bolyai János Katonai Műszaki Kar - mint az egyetem műszaki (mérnöki), közgazdasági és igazgatási vezetőképző programjait, illetve az azokkal kapcsolatos kutatási, fejlesztési, oktatásszervezési és szakértői tevékenységeit összefogó szervezete - egyik szempontból sincs könnyű helyzetben. Olyan helyzetben kell biztosítanunk a műszaki és logisztikai tisztek minőségi képzését, amelyben az egyetemek és főiskolák között a közgazdasági és mérnökképzésben elkeseredett harc folyik, az igazgatási (védelemigazgatási) területen pedig szintén erősen szorongatnak, ráadásul még bevételeket is kell termelnünk ahhoz, hogy fejleszthessük az oktatás színvonalát. Márpedig *az oktatás fejlesztése számos szempontból elengedhetetlenül fontos. Ezek közé tartoznak:*

- A mérnöki hivatás éppúgy, mint a gazdasági pozíciók, mind a honvédségben, mind a civil szférában rendelkezik bizonyos presztízzsel, az utánpótlás tehát folyamatos. Amennyiben a hallgatók elvárásainak nem felelnénk meg, az egyetem jelentősen vesztené vonzerejéből, ráadásul a műszaki és logisztikai tiszti pálya imázsa is megszenvedné.
- A nemzetközi akciókban való részvételeink éppúgy, mint a nemzetközi katonai karrier

lehetőségeinek megnyílása színvonalas, naprakész tudást igényel mind műszaki, mind logisztikai, mind igazgatási vonalon.

- A védelmi igazgatási szakunk különböző szakirányain folyó civil (közigazgatási) menedzserképzés minőségének fejlesztése nélkül az egyetem gyakorlatilag kiszorulna a civil vezetőképzési piacról, annak egy Európa-szerte fejlődő területéről, a nonprofit menedzserképzésből, amely ráadásul olyan ismereteket hoz be az egyetemre, amelyekre máshol is, a katonai képzéseken belül is szükségünk van (humán erőforrás-menedzsment, marketing, projekt-menedzsment, döntéshozatali módszerek stb.).
- Közgazdasági képzésünk (számviteli és pénzügyi szakirányon) nem csak a gazdasági vezetőképzési piacon való jelenlétünk záloga, de biztosítja a civil szférában folyamatosan megújuló menedzser-ismeretek beáramlását a logisztikai és más képzésekbe.

Bármelyik területre tekintünk, azt látjuk, hogy a civil egyetemeken megszerezhető tudás hasznos, elsajátítandó és integrálandó a tisztképzésben is. Amennyiben a műszaki tiszti, katonai logisztikai, katonai igazgatási karrierrek vonzerejét javítani akarjuk, a munkahelyi elvárásokat, a szükséges színvonalat tükröző és a hallgató felé a minőség és igényesség üzenetét közvetítő tisztképzésre van szükség. Olyan színvonalra, amely lehetővé teszi a hallgatónak a Magyar Honvédségben a sikeres tiszti karriert és az eredményes szakmai munkát, illetve ha a honvédségben nincs számára üres tiszti hely vagy éppen az ő területén később olyan átszervezésekre kerül sor, amelyek miatt fel kell adnia hivatásos tiszti pályáját, akkor a sikeres karrier folytatását a civil szférában.

A tisztképzés - elitképzés. Olyan nevelési feladataink is vannak, amelyek a civil szférában nincsenek. Ugyanakkor olyan minőségi követelményeket is támaszthatunk magunk - és ezután a hallgató - felé, amelyek szintén nem maguktól értetődőek a polgári felsőoktatásban. A tisztképzés, és ezen belül a műszaki és logisztikai tisztek képzése, ha sikeresen működik az egyetem és a műszaki kar, a Magyar Honvédség díszé, hazai és nemzetközi hírének növelője, sikereinek egyik megalapozója lehet. Mindannyiunk közös érdeke tehát a színvonal fenntartása, sőt javítása.

A színvonal biztosításához a következő sarokköveket kell kijelölnünk:

1. A műszaki kar képzési rendszerének középpontjában a honvédség tiszti utánpótlását mindenkorai igény szerint biztosító szakok és szakirányok állnak. Ezek:

a) az alapképzésben:

- a had- és biztonságtechnikai mérnöki szak;
- a katonai gazdálkodási szak;

b) a mesterképzésben:

- a katonai logisztikai szak.
- a védelmi vezetéstechnikai rendszerszervező szak.

2. A műszaki kar felelősségének tartjuk, hogy olyan fiatal tiszteket bocsássunk ki, akik kellően motiváltak és képesek:

- elkötelezetten és az előre definiált minőségben teljesíteni feladataikat;
- színvonalasan megfelelni a velük szemben támasztott magas elvárásoknak;
- felelősségteljes döntéseket hozni;
- irányítási beosztottaikat és képviselni érdekeiket;
- üzemeltetni és üzemben tartani a rájuk bízott eszközöket;

- hatékonyan közreműködni a Magyar Honvédség szervezeti és társadalmi céljainak sikeres elérésében.

3. A tisztképzés "kemény magja" köré olyan civil képzések sorát építjük ki és erősítjük meg, melyek elsősorban a nemzetvédelmi szektor és az igazgatási szféra szükségleteit kielégítve, mind a behozott tudás, mind a kitermelt bevételek révén hozzájárulnak a műszaki kar fejlesztéséhez.

4. Ennek a katonai és civilképzési rendszernek az igényeihez és kapacitásaihoz szabva építjük fel szolgáltatási rendszerünket, mely egyrészt a múltbeli, jelenlegi és jövőbeli hallgatók felé szolgáltat; másrészt a kapacitásaink kihasználását és fejlesztését szolgáló megrendeléseket teljesít (kutatás-fejlesztés, szakértői megbízások stb.).

5. Olyan belső képzési, oktatásfejlesztési és minőségbiztosítási gyakorlatot alakítunk ki, amely biztosítja a legmodernebb hasznosítható tudás áramlását az egyes képzési irányok között. A katonai képzések hasznos tapasztalatait és eszközrendszerének szabad kapacitásait felhasználjuk a civil képzésekben, ezek friss tudásanyagát és oktatásmódszertani lehetőségeit pedig integráljuk a tisztképzésbe.

6. A civil és katonai képzések hallgatói közötti elszigeteltséget csökkentjük, olyan kari közösséget építünk, ahol diákok, tanárok és adminisztrátorok egyaránt jól érzik magukat egymás társaságában. Csak így biztosíthatjuk, hogy hallgatóink olyan kapcsolatokat építhessenek ki, amelyek végzés után 5-10 évvel is - amikor ők civil vagy katonai vezetőkként már elérik azokat a beosztási szinteket, ahol ez fontos - jól működnek.

7. A hallgatók röghözkötése helyett a vissza-visszatérés modelljét támogatjuk. Lehetőségeket építünk ki az egyetemek közötti áthallgatásra, a kettős diplomák szerzésének erősebb támogatására, a külföldi tanulmányutak, hallgatócserék végrehajtására. Hallgatóink érezzék motiválva magukat, hogy kipróbálják az egyetemen belüli és kívüli lehetőségeiket, de tudják, hogy az almamáter mindig visszavárja őket. Akár továbbképzésre, akár doktori fokozatszerzésre szeretnének jelentkezni, az első gondolatuk az legyen, hogy a mi ajánlatainkat megfontolják.

Az eredmény, várakozásaink szerint, egy olyan kari képzés lesz, amelyben:

- a tisztképzés és a civilképzés oly módon integrálódik, hogy a tisztképzés megkapja az őt megillető figyelmet és tiszteletet;
- megszerzett képességeinket képesek leszünk nem csupán fenntartani, de fejleszteni is;
- a honvédség, az egyetem és a műszaki kar hírnevét és társadalmi presztízsét színvonalas és modern civil képzésekkel öregbítjük, úgy, hogy mindeközben bevételeket is termelünk a szükséges fejlesztésekhez;
- megtartjuk, őrizzük a katonai oktatás, a magyar tisztképzés legjobb hagyományait, fejlesztjük eredményeit, minőségi konkurenciát támasztva a civil egyetemi képzéseknek.

Mindehhez hozzá kell alakítanunk a műszaki kar oktatási, kutatási, publikációs, vállalkozási, műszaki fejlesztési és humánpolitikai/szervezetfejlesztési, valamint marketing-stratégiáját.

Az oktatás terén többek között a következő teendőink vannak:

1. végre kell hajtani szakjaink és szakirányaink tartalmi és módszertani felülvizsgálatát, fejlesztését;
2. az oktatásmenedzsment területén központi szerepet kell kapnia a fenntarthatóság és költséghatékonyság szempontjainak, amelyhez megfelelő vezetői információs rendszert kell kiépíteni;
3. bővíteni kell a képzési kínálatot mind tartalmi szempontból, mind mennyiségileg, a lehetőségek teljes

vertikumában:

- a) szakképzettséget biztosító közép- és felsőfokú tanfolyamok (OKÉV, FAT - OKJ és felnőttképzések);
- b) főiskolai (BSc) képzések;
- c) egyetemi (MSc) programok;
- d) doktori (PhD) programok.

A kutatási stratégiának a műszaki kar szellemi potenciáljának fejlesztését kell szolgálnia, valamint azt a célt, hogy infrastruktúrájával a védelmi szféra és a kapcsolódó műszaki-technikai, gazdasági és vezetéstudományi területek számára elérhető, meghatározó jelentőségű kutató- és fejlesztőbázissá, tudományos központtá/műhellyé váljon.

A tudományos kutatások során az alábbi fontos szempontoknak kell érvényesülniük:

- a mennyiségi szemlélet helyett a minőség előnyben részesítése;
- a tudományos kutatáshoz szükséges feltételek (források) megteremtése;
- az elért kutatási eredmények minél gyorsabb átültetése az oktatásba, beépülése a tananyagba;
- a haditechnikai fejlesztések megalapozása és támogatása;
- prototípus-kísérletek;
- hadiipar által alkalmazható fejlesztések;
- a védelmi szféra igényeinek teljeskörű figyelembevétele;
- nemzetközi kitekintés, a lehetőségek felmérése;
- a műszaki karok/intézetek közötti együttműködésben megvalósuló kutatási projektek favorizálása.

A kari tudományos tevékenység szerves részét képezi a tudományos diákköri tevékenység. Ez utóbbi a legjobb formája annak, hogy a hallgatók megismerjék a tudományos kutatómunka elveit, módszereit, szépségét, lehetőséget adjon eredményeik szakmai megmérettetésére, publikálására, és hogy hozzá járuljon a legjobb eredményt elért és ambiciózus hallgatók MSc, majd doktori képzésre történő felkészüléséhez. Ennek érdekében fontosnak tartjuk a tudományos diákköri tevékenység irányában kifejtett erőteljes propagandamunkát, a hallgatók motiválását.

A doktori képzés mind az oktatási, mind a tudományos tevékenység egyik motorja. A Katonai Műszaki Doktori Iskola (KMDI) alapításától fogva bizonyította, hogy milyen eredményeket hozhat a megfelelő színvonalú munka, és hogy ennek milyen hozadéka lehetnek a kapcsolatrendszerünk fejlesztése, valamint a bevételek terén.

A doktori iskola kutatási témáinak meghatározásakor a témavezetők által egyénileg meghirdetett kutatási témák mellett - az eddigieknek megfelelően - messzemenően figyelembe kell vennünk a teljes védelmi szektor igényeit. Ez biztosíthatja, hogy a doktori iskolában valóban olyan kutatások folyjanak, melyek megrendelőink számára is hasznosak.

Az oktatási tevékenységhez és a tudományos kutatómunka végzéséhez szükséges a *műszaki háttér folyamatos fejlesztése*. Ennek anyagi fedezetét a műszaki karnak biztosítani kell - ehhez a finanszírozási alapot a kari/intézeti vállalkozások bevételei, szponzorálás, adományok, pályázatok és más együttműködések bevételeinek kell megteremtenie. Az ilyen műszaki fejlesztések közé a legkülönbözőbb, elengedhetetlen eszközbeszerzések, laborfejlesztések, stb. tartoznak, mint például a katonai repülőgépek fedélzeti hidraulikai rendszerének modellezésére alkalmas mérőrendszer kialakítása, vagy a cél-, és külbálsztikai akkreditált labor.

A kari humánpolitikának is át kell alakulnia ahhoz, hogy az új lehetőségeknek és kihívásoknak megfelelhessünk. A

szakmai, oktatásmódszertani és vezetői tréningek, továbbképzések és tanfolyamok mellett a kari "emberi erőforrások" fejlesztését is szolgálnia kell a workshopok, szemináriumok és konferenciák tartásának, a kiküldetéseknek, a másoddiploma- és PhD fokozatszerzés segítésének. Ugyanilyen hatása lesz a kutatási és fejlesztési projekteken való részvételnek, a katonai, igazgatási vagy ipari szféra felkérésére teljesített megbízások munkáiban való szerepvállalásnak, valamint az "áttanításnak" más felsőoktatási intézményekben.

Mindezek a lehetőségek azonban akkor használhatók fel igazán, ha sikerül kialakítani a műszaki karon a rendszeres munkakör-elemzés és -gazdagítás, valamint a szisztematikus karrierút-tervezés módszertanát és működését.

Céljaink megvalósításához szövetségeseket is keresünk. A gazdasági, közigazgatási és oktatási szervezetekkel való együttműködés a közös képzések és tanfolyamok szervezése mellett az akkreditált laboratóriumaink és egyéb, az oktatásban is használt berendezéseink szabad kapacitásainak kihasználására éppúgy kiterjedhet, mint egyedi gyártású eszközök fejlesztésére és készítésére, szakértői munkákra, illetve bér munkákra. Aktívan keressük az együttműködések új formáit, a potenciális partnereket és az alternatív finanszírozási lehetőségeket. Ilyen együttműködések eredménye többek között az ózdi és a szegedi kihelyezett képzések is.

Világosan látható tehát, hogy a Magyar Honvédség és a tisztikar, a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar, a Bolyai János Katonai Műszaki Kar és az egyetem közös érdeke, hogy a minőségileg folyamatosan fejlődő tisztképzés tudásbeli és anyagi háttérét a civil képzésekkel megtámogassuk.

A költségtérítéses és profitorientált képzések elengedhetetlenül szükségesek ahhoz, hogy a műszaki karra behozhassuk, és itt tarthassuk a legszínvonalasabb oktatást megvalósítani képes tanárokat, akiknek a szabad kapacitása és innovativitása, kreativitása további elismeréshez és bevételekhez juttathat minket. *Ez a fejlődésünk egyik motorja*, mely által elegendő bevételhez kell jutnunk a modern technológia megszerzéséhez és szintentartásához. Ugyanakkor a folyamatos kutatás és fejlesztés, valamint a NATO-országok katonai egyetemeivel való kapcsolattartás *az a másik motor*, amely biztosítja az oktatás színvonalát és versenyképességét, valamint a civil képzésben alkalmazva új gondolatokra, elméletekre, kutatásokra bátorítja az ott dolgozó kollégáinkat.

Ez a két motor - a katonai és a civil képzés - harmonikus együttműködése fogja előrehajtani karunk és egyetemünk repülőgépét a következő évtizedekben.

1 Az előadást összeállította: Dr. Sipos Jenő, Dr. Haig Zsolt, Koronváry Péter és Dr. Szegedi Péter

[vissza a szöveghez](#)

[« vissza a tartalomhoz](#)